

## “40 anys fent barri”

Article del llibre “40 anys fent barri”, per Jordi Font

### *EL BARRI.-*

Sant Antoni és un barri molt singular dins del districte de l'Eixample de Barcelona(1). El nom del barri té l'origen en l'església d'aquest nom que hi havia al portal del Raval de la muralla de Barcelona. D'aquell indret sortia el camí de Fraga, que anava cap a Esplugues i Martorell. Era un dels camins principals i amb més trànsit. Es dirigia cap a l'indret anomenat de la Creu Coberta, abans d'entrar a la població de Sants. Actualment té 77,3 hectàrees d'extensió situat entre la Gran Via de les Corts Catalanes, Ronda de Sant Antoni, Ronda de Sant Pau, Plaça d' Espanya, i l' Avinguda del Paral·lel.

Un barri que a les acaballes de l' any 1968, quan va ser fundada la nostra Associació de Veïns, vivia en un constant procés de degradació i de despersonalització. Patia una greu mancança d' equipaments socials; sols tenia dues placetes(2), per als més de quaranta mil habitants que hi viuen. No hi havia cap escola pública de qualitat, no tenia cap servei social a l' abast de la gent, ni cap equipament d' utilitat veïnal(per ex: biblioteca, sales de reunions, guarderies, locals per als joves, casal per a la gent gran, etc ...). Un ventall de deficiències que provocava un procés d' envelliment que afectava de ple a la vida econòmica i comercial del barri.

### *LES OBRES I CONSTRUCCIONS.-*

Sant Antoni vivia una desmesurada febre de construcció d' edificis d' habitatges i sempre ha estat un barri castigat per les obres del metro. A principis del segle XX, per les obres de la Línia 1(Gran Via). Als setanta, Línea III(en tot el Paral·lel). Als vuitanta, la Línea II(estació de la Ronda de Sant Antoni i Ronda de Sant Pau), i ara en la primera dècada del segle XXI, l' ampliació de la Línea II,(Ronda de Sant Antoni – carrer Manso – Rocafort – Paral·lel). A més en l'any fundacional de l' Associació de Veïns, el barri patí una de les instal·lacions empresarials més conflictives: FOCSA(3), posava al carrer de Borrell, 104, el seu centre de treball d' escombriaires, que des del principi va crear conflictes als veïns i veïnes del carrer i rodalies.

### *DEFICIÈNCIES, CAMPANYES, MOBILITZACIONS I RECUPERACIONS.-*

El naixement de l'entitat va ser des del seu principi justificat i molt actiu (com veurem amb més detall en la Cronologia de dates i fets de l'Associació de Veïns). En els seus principis, recordem que era l'època franquista, ja va haver de viure de molt a prop moltes situacions difícils, injustes, i en algunes fins i tot doloroses.

L'any 1974, en plena especulació de terrenys i edificacions, es va viure l'ensorrament de l'edifici del carrer de Tamarit, 161. Un any després, es perdia un gran solar, al carrer de Calàbria, qualificat de "zona verda", que va comportar moltes protestes veïnals, on s'hi s'acabà construint l'edifici central de l'O.N.C.E a Catalunya(4).

Darrera d'aquets fets, vingueren les campanyes i mobilitzacions per salvar la casa de la Gran Via de les Corts Catalanes anomenada "La Lactància(7)", la Casa Golferichs - (El Xalet(5) i recuperar Cotxeres de Borrell. També per aconseguir una Escola Pública, una guarderia, una escola bressol, un institut, un centre de formació professional, que el barri no tenia res de res, malgrat les 21 escoles privades, i una sola " l'Escuela Nacional" a la Ronda de Sant Antoni, 49.

#### **RESULTATS.-**

El barri patia una gran deficiència d'equipaments públics, de places verdes, de sales d'actes, de centres d'esbarjo per a grans, joves i petits. La degradació i espoliació era tan plausible que fins i tot alguns monuments que s'havien perdut amb el pas del temps, per diverses raons i calia recuperar(6).

Amb la arribada de la democràcia i del nou consistori municipal a Barcelona, hom va creure que moltes de les reivindicacions serien acomplertes, però la realitat va ésser molt diferent; en molt dels "afers", les "solucions" van tardar molt en arribar. En el cas nostre, aconseguir "salvar" el Xalet(Casa Golferichs) o Cotxeres de Borrell, va ésser una feina àrdua i llarga, amb manifestacions, tancades de veïns i veïnes, exposicions, revetlles, reunions amb totes les administracions. Penseu que aconseguir una Escola Pública no ha estat fins ara, als principis del segle XXI.

Als anys 80, l' Associació reafirma el seu caràcter d'entitat veïnal, i coordina des del 1983 la Festa Major(8). La Festa Major, des del 1977, ha estat una eina de trobada, de participació entre veïns i veïnes del nostre barri. Des de fa un parell d'anys (2006) s'hi ha incorporat l'organització de la tradicional cavalcada del 3 Tombs dins de la diada de Sant Antoni (17 de gener); avui te l'abast de tota la ciutat.

A la dècada dels 90, l' Associació de Veïns entrarà en la seva maduresa - 25 anys - com a entitat, i s'enfrontarà a un canvi molt important.

Internament fa un pas important; fa el seu trasllat de local(1994)(9). L'entitat ha crescut molt en tots els sentits de la paraula. Calia trobar un nou local on poder estar més amples, i alhora incorporar-hi més activitats, com per exemple, els Tallers Joan Lairisa. Aquesta ampliació de local i d'activitats li comportarà una gran despesa econòmica que en aquells moments, la tresoreria no hi podia fer front, però amb la bona voluntat de la junta i l'ajut econòmic de moltes persones es va poder fer realitat. Per tal d'aconseguir-ho, en Joan B. Isart - president sortint - va tenir la iniciativa de promoure un "mural de rajoles" al preu de 5000 ptes., cada un, subscrietes per persona o entitat i d'en Jordi Planella com a president(en aquells moments), que gràcies a la seva bona gestió comportarà que l' Associació arribi al 2000 amb tots els deutes pagats. De cara en fora l'objectiu era reafirmar el seu paper d'entitat veïnal interlocutora enfront de l'Administració Pública, però sobretot aconseguir per al barri les Cotxeres de Borrell, la gran reforma de l'Avinguda Mistral, l' Escola P. Ferran Sunyer.

A la gènesis d'aquest segle, l' Associació de Veïns, encamina el seu futur amb nous reptes, amb noves necessitats(10). El barri de Sant Antoni ha canviat molt;no té res a veure amb aquell triangle de carrers de l' any 1968. Enguany les seves necessitats passant pels paràmetres, molt globalitzats, de la Ciutat (reformes urbanístiques de carrers - seguretat - immigració - civisme - neteja carrers, turisme, etc ...), on la nostra Associació de Veïns ha d' estar amatent, proposant solucions i vigilant perquè tot funcioni com cal. "Hem de seguir fent barri".

## NOTES DE L'AUTOR.

(1) Durant molts anys, dins del Districte V de la Ciutat Comtal

(2) La Plaça de Goya, a la cruïlla dels carrers Muntaner, Sepúlveda, amb la Ronda de Sant Antoni. I la placeta anomenada Jardins de l' Alguer, a la cruïlla dels carrer de Calàbria, de Tamarit i final de l'Avinguda Mistral.

(3) FOCSA: Fomento Obras y Contratas, S. A, tenia l'exclusiva de recollir les escombraries de la ciutat, i la seva neteja. El Centre del carrer de Borrell, era o és(?)el punt d'arribada i sortida dels treballadors escombriaires d'alguns districtes de la ciutat.

(4) L' edifici ONCE, va ésser construït pel Ministerio de Gobernación d' aquella època.

(5) Veure l'apartat dedicat a salvar el Xalet. Aquesta lluita va ser modèlica, i va fer escola per altres reivindicacions veïnals a la ciutat.

(6) A la plaça de la Universitat faltava el monument al Dr. Robert.

A la plaça de Goya, el monument a Francesc Layret i la malmesa font de la tortuga.

(7) Veure el document històric adjunt: "Carta al President de la Secció Col·legial de Metges d' Hospitals" del 23 de gener del 1976. En l'actualitat és el Centre Francesc Layret.

(8) Festa Major (primer envelat a l'Avgda. Mistral). En aquests moments és una festa totalment establerta que aglutina a més de 70 entitats socioculturals en la seva organització.

(9) Primer local, a la seu parroquial del carrer de Viladomat, 78, després a Tamarit, 104,

I en l'actualitat a l' Avinguda Mistral, 28 - 30.

(10) Internament té el gran repte generacional: donar pas a nous homes i dones, a noves idees, a noves propostes, per poder seguir com a entitat portantveus del Barri de Sant Antoni.